

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

वन अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, मंगळवार, दिनांक ५ जून २०१२

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३०]

(एकूण गुण—१५०)

पेपर क्रमांक २

फॉरेस्ट लॉ आणि इंडियन फॉरेस्ट ॲक्ट, वगैरे

(पुस्तकांशिवाय)

सूचना.— (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण समासात दर्शविले आहेत.

(३) उत्तरात संबंधित अधिनियम, कलम, नियम इ. नमूद करावेत.

१. फरक स्पष्ट करा (कोणतेही पाच) :—

- (अ) राखीव वन व संरक्षित वन
- (ब) संरक्षित वन व संरक्षित क्षेत्र
- (क) अभयारण्य व राष्ट्रीय उद्यान
- (ड) जप्ती व सरकारजमा
- (इ) जमानती व गैरजमानती अपराध
- (फ) प्राधिकृत अधिकारी व वृक्ष अधिकारी.

गुण
३०

२. संक्षिप्त टिप्पणी लिहा (कोणत्याही पाच) :—

- (अ) वन्यजीव सलाहकार मंडल
- (ब) केंद्रीय प्राणी संग्रहालय प्राधिकरण (CZA)
- (क) निर्णायक व्याघ्र आश्रयस्थान (CTH)
- (ड) बयाणा रक्कम (EMD)
- (इ) राखीव वन
- (फ) महाराष्ट्र अनुसूचित जमातीच्या भोगवटदारांच्या झाडांची विक्री करणे (नियमन) अधिनियम, १९६९.

३०

३. (अ) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ अंतर्गत राखीव वन घोषित करण्याची पद्धत स्पष्ट करा (२०० शब्दांत).

१५

(ब) राज्य वन्यजीव सल्लागार मंडळाची स्थापना कशी करण्यात येते व त्यांची कर्तव्ये काय आहेत, सविस्तर लिहा.

१५

४. कोणत्याही दोन उप प्रश्नांची उत्तरे लिहा :—

३०

(अ) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ अंतर्गत खालील कलमातील तरतुदीबाबत सविस्तर लिहा (कोणतेही पाच) :—

- (ब) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ अंतर्गत राखीव वनात कोणती कृत्ये नाजामीन (Non-bailable) गुन्ह्यांमध्ये मोडते ?
- (क) महाराष्ट्र झाडेतोड (नियमन) अधिनियम, १९६४, कलम २ (फ) प्रमाणे अनुसूचित वृक्षांची नावे त्यांचे शास्त्रीय नावांसह लिहा.
५. खालील वन्यजीवांच्या वन्यजीव (संरक्षण) अधिनियमाप्रमाणे अनुसूचित लिहा :— ३०
- (अ) मस्क डियर
 (ब) एकशिंगी भारतीय गेंडा
 (क) वाघ
 (ड) चितळ
 (इ) निलगाय
 (फ) सांबर
 (ग) समुद्र घोडा
 (ह) मगर
 (य) माळढोक
 (र) उंदीर
 (ल) काळविट
 (व) अस्वल
 (श) भेकर
 (ष) अजगर
 (स) सर्वसाधारण साप.
६. संक्षिप्त उत्तरे द्या (कोणतेही तीन) :— ३०
- (अ) महाराष्ट्र अनुसूचित जमातीच्या भोगवटदारांच्या झाडांची विक्री करणे (नियमन) अधिनियम, १९६९ ची ठळक वैशिष्ट्ये.
 (ब) अभयारण्य घोषित करण्याची पद्धत.
 (क) तेंदू व्यापाराच्या नियमाची ठळक वैशिष्ट्ये.
 (ड) वन्यजीव संरक्षण अधिनियम, १९७२ चे अंतर्गत शिकार (Hunting) करण्याच्या व्यक्तीच्या विरुद्ध शिक्षा.
 (इ) महाराष्ट्र झाडेतोड (नियमन) अधिनियम, १९६४ अंतर्गत वृक्षतोडीची परवानगी देण्याची प्रक्रिया.

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR FOREST OFFICERS

MUMBAI, TUESDAY, 5TH JUNE 2012

[TIME — 2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS — 150)

PAPER II

FOREST LAW AND INDIAN FOREST ACT, ETC.

(*Without Books*)

N.B.— (1) Attempt any *five* questions.

(2) The marks for each question are indicated in the margin.

(3) Quote relevant Acts, Sections and Rules in the answers.

	Marks
1. Distinguish between the following (any <i>five</i>) :—	30
(a) Reserved forest and Protected forest	
(b) Protected forests and Protected areas (PA)	
(c) Sanctuary and National Park	
(d) Seizure and Confiscation	
(e) Bailable and Non-bailable Offence	
(f) Authorised Officer and Tree Officer.	
2. Write short notes (any <i>five</i>) :—	30
(a) Wild Life Advisory Board	
(b) Central Zoo Authority (CZA)	
(c) Critical Tiger Habitat (CTH)	
(d) Earnest Money Deposit (EMD)	
(e) Reserved Forest	
(f) Maharashtra Sale of Trees by occupants belonging to Scheduled Tribes (Regulation) Act, 1969.	
3. (a) Explain in about 200 words the procedure to constitute Reserved Forests Under Indian Forest Act, 1927.	15
(b) Explain the procedure of Constitution of State Board of Wild Life and its duties.	15
4. Answer any <i>two</i> of the following :—	30
(a) Explain the provisions of any <i>five</i> of the following sections under Indian Forest Act, 1927 :— 4, 33, 52, 61A, 68, 69, 72 and 79.	
(b) Which activities / acts in the Reserved Forests come under Non-bailable offence as per Indian Forest Act, 1927 ?	

5. Classify following into relevant schedules of Wild Life (protection) Act :— 3
- (a) Musk deer
  - (b) Indian one-horned Rhinoceros
  - (c) Tiger
  - (d) Spotted Deer (Chital)
  - (e) Nilgai
  - (f) Sambar
  - (g) Sea Horse
  - (h) Crocodile
  - (i) Great Indian Bustard (GIB)
  - (j) Rat
  - (k) Black Buck
  - (l) Sloth Bear
  - (m) Barking Deer
  - (n) Python
  - (o) General Snakes.
6. Write in short (any *three*) :— 30
- (a) Maharashtra Sale of Trees by Occupants belonging to Scheduled Tribes (Regulation) Act, 1969 — salient features.
  - (b) Procedure to declare an area as sanctuary.
  - (c) Regulation of Tendu Trade — salient features.
  - (d) Penalties prescribed under Wild Life (Protection) Act, 1972 for hunting.
  - (e) Procedure for granting felling permission of trees as per Maharashtra Felling of Trees (Regulation) Act, 1964.
-